

Посібник з аудиту відходів

Практичний посібник для громад

ВИЗНАЧЕННЯ: ЩО ОЗНАЧАЄ АУДИТ ВІДХОДІВ ДЛЯ МІСТА ЧИ ГРОМАДИ

ЩО САМЕ ОЗНАЧАЄ «АУДИТ ВІДХОДІВ»?

Аудит побутових відходів – це методичний і сталий процес збору та аналізу залишкових відходів у вашій місцевості.

Аудит відходів допомагає містам і громадам визначати обсяг та види відходів, які виробляють домогосподарства на території громади. Завдяки аудиту побутових відходів можна розробити ефективні політики, спрямовані на підвищення рівня переробки та зниження кількості утворених відходів.

Цю процедуру можна здійснювати як і в тих муніципалітетах, де здійснюють роздільний збір відходів, так і в тих, де його все ще не застосовують.

Цей посібник зосереджується на домогосподарствах, але таку ж процедуру можна повторювати для шкіл, лікарень та підприємств у вашому муніципалітеті для того, щоб краще зрозуміти повну картину щодо того, які відходи утворюються у вашій місцевості.

ЧОМУ ВАЖЛИВО ЗДІЙСНЮВАТИ АУДИТ ВІДХОДІВ?

Процедура аудиту відходів – це чудова можливість зібрати важливі дані про кількість та види відходів, які утворюються у вашій громаді.

Згодом цю інформацію можна використати для забезпечення інформації для ваших політик щодо поводження з відходами та запобігання утворення відходів:

- Розмір та проектування місцевих підприємств, що займаються переробкою чи матеріальним відновленням матеріалів.
- Як краще поводитись з органічними відходами та пропагувати компостування.
- Як часто потрібно забирати відходи ТА якими способами це потрібно робити.

Після здійснення аудиту відходів домогосподарствам рекомендується і надалі використовувати окремі контейнери, якими вони користувалися під час цього процесу (якщо до того вони цього раніше не робили) для того, щоб гарантувати, що стимул та знання, набуті під час участі в аналізі, залишаться і розвиватимуться.

Здійснення аудиту відходів може допомогти згуртувати громаду довкола вирішення проблем, пов'язаних з відходами та забрудненням довкілля. Здійснення аудиту – це можливість залучити та підвищити рівень знань громади про те, які відходи вона утворює, допомогти візуалізувати проблему та заохотити докладати більше зусиль до зменшення та запобігання утворення відходів.

ЯК ЦЕ СТОСУЄТЬСЯ ПЛАНУ «НУЛЬ ВІДХОДІВ»?

Здійснення аудиту відходів для вашого міста – це перший важливий крок в напрямку до прийняття плану «Нуль відходів» для вашої громади; воно допомагає проаналізувати і зрозуміти поточні рівні утворення відходів, на яких мають ґрунтуватися майбутні політики, що максимальну кількість матеріалів та ресурсів використовуватимуть повторно.

Аудит відходів може допомогти вам розробити план «Нуль відходів» за допомогою відповідей на такі запитання:

- Які матеріали, що не підлягають відновленню, є найпоширенішими, і як їх можна замінити на матеріали, які можна повторно використовувати, ремонтувати чи переробляти.
- Як проектувати системи роздільного збору відходів таким чином, щоб заохочувати утворення мінімально можливої кількості побутових відходів.
- Яку підтримку необхідно надати громадянам і яка підтримка їм потрібна для того, щоб допомогти їм зменшити кількість відходів, які вони утворюють.
- Який бюджет потрібно виділити на ваш план «Нуль відходів» та який прибуток можна очікувати від його впровадження.

ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ ВІДХОДІВ У ВАШІЙ ГРОМАДІ

1. Підготовка

- Перший крок – це ідентифікувати домогосподарства, які хочуть брати участь в АВ (аудит відходів); ключові фактори, на які потрібно звернути увагу, це місце розташування та місцеві умови. Постарайтеся впевнитися, що представлено різні типи домогосподарств з різною кількістю членів у сім'ях та різними рівнями доходів для того, щоб гарантувати, що ваші дані дають вам точну картину про вашу громаду.
- В ідеалі, вам потрібно залучити 10% місцевого населення (якщо це можливо).
- Визначте та погодьте місце для здійснення розсортування відходів. В ідеалі – це має бути закрите просторе приміщення.
- Сформууйте команду із представників органів влади чи волонтерів з громади, представників органів, що займаються збором відходів, та місцевих НГО, які допоможуть вам здійснити цей аудит.
- Визначте часові рамки для кожного етапу АВ – напр., інформування домогосподарств, що беруть участь в АВ може зайняти 1 день, збір відходів має тривати 8 днів, а після цього можна за 1 день здійснити аудит відходів.
- Погодьте план з місцевими органами, що займаються збором відходів, щодо того, як ви утилізуватимете зібрані відходи після завершення аудиту.

2. Інформування домогосподарств-учасників

- Після того, як ви відібрали домогосподарства, які найкраще пасують аналізу відходів, вам потрібно отримати їх згоду на участь. Це потрібно робити особисто у форматі «від дверей до дверей», шляхом підвищення рівня знань мешканців про значення та переваги участі в такому заході, при цьому потрібно отримати формальну згоду у вигляді формуляра чи невеликого контракту.
- Ви повинні впевнитись, що даєте достатньо чіткі вказівки учасникам про дії, які кожне домогосподарство має робити на кожному етапі оцінювання, а також контактну інформацію на випадок, якщо домогосподарство не знає, що потрібно робити, чи потребує подальшої інформації.
- Якщо ще не надано чи у домогосподарства відсутні належні засоби та контейнери, ви повинні надати все необхідне, аби вони могли ефективно збирати та сортувати свої відходи в рамках цього заходу, а також інформацію про те, о котрій годині кожного дня забиратимуть сміття.
- Подальше підвищення рівня поінформованості громадськості в межах більших громад потрібно здійснювати для підвищення уваги до цієї ініціативи для підготовки до потенційного майбутнього плану «Нуль відходів» для громади.

3. ЗБІР ВІДХОДІВ

- Створіть та погодьте розклад щоденного збору відходів (ідеальний варіант – 8 днів).
- Розробіть чіткий план дій та узгодьте його з місцевим органом, що займається збором відходів. Він має передбачати забір відходів та вторсировини від домогосподарств-учасників, який здійснюється кожного дня чи через день. Після цього побутові відходи відвантажуватимуть на спеціальній локації для зберігання, де їх зважуватимуть та оцінюватимуть.
- Відходи, зібрані кожного дня потрібно зважувати, маркувати та записувати. Наполегливо рекомендується маркувати відходи, зібрані кожного дня для того, щоб уможливити точні підрахунки кількості відходів, що утворюються кожного дня.
- Відходи, зібрані в перший день потрібно зважити, але не включати в аудит, оскільки вони можуть містити відходи утворені в попередні дні до початку етапу тестування. Подальше підвищення рівня знань та інструктаж в особистому режимі можна здійснювати в перший день, якщо мешканці все ще не впевнені щодо цього процесу.
- Вирішити, чи потрібно забирати контейнери з домогосподарств-учасників в останній день чи залишити їх мешканцям, щоб заохотити їх продовжувати сортування відходів.

ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ ВІДХОДІВ У ВАШІЙ ГРОМАДІ

День 0	День 1	День 2	День 3	День 4	День 5
Інструктаж домогосподарств	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Подальший інструктаж в разі необхідності Зібрані відходи доставляють до тимчасового місця зберігання	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Зібрані відходи доставляють до тимчасового місця зберігання	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Зібрані відходи доставляють до тимчасового місця зберігання	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Зібрані відходи доставляють до тимчасового місця зберігання	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Зібрані відходи доставляють до тимчасового місця зберігання
	День 6	День 7	День 8	День 9	
	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Зібрані відходи доставляють до тимчасового місця зберігання	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Зібрані відходи доставляють до тимчасового місця зберігання	Збір та зважування сегрегованих відходів в домогосподарствах Зібрані відходи, разом з контейнерами та мішками, доставляють до тимчасового місця зберігання	Відходи, зібрані за останні 8 днів в тимчасовому місці зберігання доставляють на сортувальну зону для АВ та бренд-аудиту	

Джерело: [GAIA & Mother Earth Foundation's 2019 Waste Assessment & Brand Audit methodology.](#)

4. АУДИТ ТА СОРТУВАННЯ ЗІБРАНИХ ВІДХОДІВ

Аудит та сортування зібраних відходів має здійснюватися наступного дня після останнього дня збору.

Сортування відходів потрібно поділити на первинні та вторинні категорії, але загалом є 5 основних видів відходів, які вам потрібно відсортувати від залишкових (змішаних) відходів та зафіксувати їх:

1. **Відходи, що біологічно розкладаються (відходи, утворені в процесі приготування їжі/продукти харчування/відходи садівництва)** – цей вид відходів можна негайно доставляти на установки для компостування. Аудит цієї категорії відходів також допоможе визначити необхідні розмір та методологію фабрик, що здійснюватимуть компостування у вашому муніципалітеті.
2. **Відходи, що підлягають переробці** – визначення їх кількості може допомогти оцінити доходи, які муніципалітет отримує від продажу цих матеріалів компаніям, що займаються збором та переробкою.
3. **Залишкові (змішані) відходи** – це ті відходи що залишаються, через те, що станом на зараз у вашому муніципалітеті немає технічних можливостей їх переробляти. Аудит допоможе отримати інформацію про те, в які фабрики, що займаються переробкою, можна інвестувати для того, щоб зменшити кількість залишкових відходів, які відправляють на сміттєзвалища, а також щоб виявити можливості для створення нових підходів та рішень для повторного використання багатьох продуктів.
4. **Залишкові відходи з особливим режимом поводження** – стосується саме одноразових гігієнічних продуктів, напр., підгузків та гігієнічних прокладок. Зважаючи на те, що ці відходи перевантажують сміттєзвалища, потрібно заохочувати громади використовувати багаторазові рішення чи створити систему збору та утилізації цих особливих залишкових відходів в рамках плану управління відходами.
5. **Токсичні та небезпечні відходи** часто становлять найменшу кількість серед відходів в громаді, але їх найскладніше та найризикованіше обробляти, саме тому оцінювання складу та кількості цих матеріалів критично важливе щоб зібрати інформацію для майбутніх варіантів переробки та утилізації.

Серед цих 5 видів відходів є кілька основних категорій, які буде важливо сортувати окремо під час цього процесу:

1. Відходи, що біологічно розкладаються - відходи, утворені процесі приготування їжі, відходи садівництва, інша органіка.
2. Відходи, що підлягають переробці - метал, папір, картонне пакування, скло, пластик 1,2,4, 5 та 6 типів (PET, HDPE, LDPE,¹ поліпропілен та полістирол).

¹ Поліетилен терефталат (PET), поліетилен високої щільності (HDPE), поліетилен низької щільності, (LDPE)

3. Залишкові відходи - текстиль, кераміка, пластикове пакування тощо.
4. Залишкові відходи з особливим режимом поводження - підгузки, гігієнічні прокладки, ватні спонжі, серветки.
5. Токсичні та небезпечні відходи - лампочки, електронні прилади та батарейки, лікарські засоби.

В рамках кожної первинної категорії є вторинні категорії, які можуть допомогти забезпечити вашому муніципалітету глибші рівні аналізу та аудиту відходів, які генеруються на місцевому рівні.

Приклад вичерпної форми оцінювання відходів, яку ви можете використовувати для запису даних під час цього процесу можна [знайти тут](#).

Місце проведення аудиту та сам процес має виглядати приблизно так:

Відвідайте веб-сайти [Zero Waste Europe](#) та [Zero Waste Cities](#), де ви можете знайти більше інформації щодо концепції “нуль відходів” та про те, як впроваджувати успішні політики попередження утворення відходів та зменшення кількості відходів на місцевому рівні.

[GAIA Asia-Pacific & The Mother Earth Foundation’s Cities Waste Assessment & Brand Audit toolkit](#) (розроблений для Індонезії, але його можуть використовувати всі)

[Break Free From Plastic’s Brand Audit Toolkit](#) (зосереджується на пластику та на громадянах, а не на муніципалітетах, але це все одно корисний ресурс).

Zero Waste Cities

Брюссель, лютий 2020 року

Автори:

Джек МакКіббан та П'єр Кондамін

Редактор:

Розелла Рекуперо

Zero Waste Europe з вдячністю віддає належне фінансовій підтримці з боку Європейського Союзу. Zero Waste Europe несе одноособову відповідальність за зміст цього маркетингового матеріалу. Він не обов'язково відображає думку вищезазначеного спонсора. Спонсор не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в цьому документі.